

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут історії та філософії
Кафедра права та методики викладання правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту історії та філософії
Ю.В. Подрез

01 жовтня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ

Перший (бакалаврський) рівень

галузь знань: 08 Право
спеціальність: 081 Право
освітньо-професійна програма: Право
Мова навчання: українська

Погоджено
науково-методичною комісією
Навчально-наукового
інституту історії та філософії
28 вересня 2018 р.
Голова: Подрез Ю.В.
к. істор. н., доцент

Суми - 2018

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –6	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
1-й, 2-й		1-й, 2-й	
Лекції			
40 год.		8 год.	
Практичні, семінарські			
36 год.		6 год.	
Лабораторні			
-		-	
Самостійна робота			
100 год.		164 год.	
Консультації:			
4 год.	2 год.		
Загальна кількість годин - 180	Вид контролю:		
	екзамен		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Історія держави та права України є фундаментальною навчальною дисципліною, мета якої навчити студентів розуміти державно-правові реалії сучасності, сутність, негативні та позитивні риси чинного права. Під час опанування матеріалу передбачається пізнання і використання закономірностей виникнення, розвитку і функціонування держав і правових систем, прогнозування їх подальшої еволюції.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначених освітньо-професійною програмою інтегральної, загальних та фахових компетентностей.

Інтегральна компетентність полягає у здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетенції:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

ФК 2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

ФК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

2. Передумови для вивчення дисципліни

«Історія держави і права України» — за змістом та фаховим спрямуванням визначена вітчизняними освітянськими стандартами як юридична дисципліна, котра разом із «Теорією держави і права» формують підвалини (фундамент) вивчення сучасних держави і права, що зумовлює їх місце в системі юридичної освіти як фундаментальних дисциплін.

3. Результати навчання за дисципліною

Результатами вивчення навчальної дисципліни «Історія держави і права України» є знання про сучасний стан і проблематику цієї науки; розвиток суспільного ладу на різних етапах вітчизняної історії; систему органів влади й управління, суду в Україні зі стародавніх часів до сучасності; державно-правові інститути в Україні; основні джерела рабовласницького, феодального, буржуазного та радянського права; структуру судових органів, поліцейської служби; перешкоди і проблеми, які виникали на шляху будівництва української державності; історію кодифікації права України;

	Результати навчання	
Уміння	<p>ПРУ 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.</p> <p>ПРУ 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.</p> <p>ПРУ 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.</p> <p>ПРУ 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>ПРУ 14. Пояснювати природу та зміст основних правових інститутів та процедур національного права.</p>	<p><i>Студент повинен вміти на достатньому рівні:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -використовувати досвід історії держави і права в практичній діяльності під час створення демократичної правової держави в Україні; -аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів, спираючись, передусім, на принцип історизму; -використовувати в практичній діяльності знання основних принципів континентальної та англосаксонської систем права; -самостійно робити правильні прогнози в галузі суспільно-політичного життя України на основі історико-правових знань
Комунікація	<p>ПРК 3. Відтворювати зміст, демонструючи розуміння з основних професійних та суспільних тем.</p>	<p><i>Студент повинен володіти на достатньому рівні:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -основами професійної культури юриста; - здатністю ідентифікувати і вживати різні способи спілкування; -при формулюванні власної

<p>Автономія і відповідальність</p>	<p>ПРА 4. Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності</p>	<p>позиції щодо конкретної життєвої ситуації, пов'язаної з державою чи правом, обґрунтовано використовувати юридичну термінологію.</p> <p><i>Студент повинен на достатньому рівні:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -аргументувати свою думку при відповіді на питання навчальної дисципліни, спираючись на положення отриманих знань; - використовувати юридичну термінологію;
--	---	---

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Оцінка «відмінно» ставиться коли студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.
82 - 89	Оцінка «добре» ставиться коли студент має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
74 - 81	Оцінка «добре» ставиться коли студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь студента правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.
64 - 73	Оцінка «задовільно» ставиться коли студент відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за

	зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.
60 - 63	Оцінка «задовільно» ставиться коли у студента відповідь фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення
35-59	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент не логічно та незрозуміло відтворює навчальний матеріал.
1 - 34	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.

Розподіл балів

Поточний контроль																					Раз ом	Су ма
Розділ 1							Розділ 2			Розділ 3												
Т 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8	Т. 9	Т.1 0	Т.1 1	Т.1 2	Т.1 3	Т.1 4	Т.1 5	Т.1 6	Т.1 7	Т.1 8	Т.1 9	Т. 20			
Поточний контроль																				50	100	
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
Контроль самостійної роботи																				25		
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2			
Складання екзамену																				25		

4.1 Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та поза аудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження шляхом поточного та підсумкового контролю. Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів під час відвідування лекцій, роботи на практичних заняттях, виконання тестових завдань, та виконання інших видів самостійної роботи.

Для екзамену:

Поточний контроль складається з таких компонентів:

50 балів: робота на *практичних* заняттях – підготовка доповідей, усні відповіді, участь в обговоренні питань / дискусіях, виконання практичних індивідуальних завдань, виконання тестових завдань.

25 балів: контроль *самостійної роботи* – підготовка до семінарів та опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашніх завдань, підготування рефератів тощо.

Разом – **75 балів.**

Результатом *підсумкового контролю* є екзамен (**25 балів**).

Теоретичні знання та практичні навички перевіряються на практичних заняттях. Способами демонстрування результатів навчання студента з предмету «Історія держави і права України» є підготовка теоретичних питань до практичних занять, участь в обговоренні теоретичних питань з теми практичного заняття, аналітичні звіти та доповіді, усні відповіді, а також написання письмових тестів, що нараховують загалом 50 балів за кумулятивним принципом (з розрахунку 2 або 3 бали максимум за аудиторну роботу на кожному практичному занятті). Усі бали, набрані на семінарських заняттях, додаються.

Самостійна робота включає виконання домашніх завдань, підготування рефератів та презентацію результатів виконаних завдань на практичних заняттях, а також інші види індивідуальних та групових завдань на розсуд викладача – сумарно 25 балів.

4.2 Критерії оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки студента для підсумкового контролю з дисципліни (екзамен)

Бали	Рівень	Оцінка	Критерії оцінювання
21-25	А	« відмінно »	Оцінка виставляється за правильну, ґрунтовну та повну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, творче висвітлення проблем та якісне виконання практичного завдання.
16-20	В	« добре »	Оцінка виставляється за

			правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, нетворче висвітлення проблем та не зовсім якісне виконання практичного завдання.
11-15	C		Оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, наведення з певною допомогою викладача адекватних прикладів до матеріалу, нетворче висвітлення проблем, виконання практичного завдання з окремими негрубими помилками.
6-10	D	«задовільно»	Оцінка виставляється за правильну відповідь, яка проте відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним виконанням практичного завдання.
1-5	E		Оцінка виставляється за в основному правильну відповідь, яка містить певні не грубі помилки, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним і неповним виконанням практичного завдання.
0	FX	«незадовільно»	Оцінка виставляється за неправильну, неповну відповідь, відсутність міцних знань з питань курсу, за неякісне виконання практичного завдання.

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: усні опитування на практичних заняттях; тематичне тестування; захист індивідуального заняття; виконання комплексної контрольної роботи; написання рефератів.

Перелік екзаменаційних питань

1. Предмет курсу історії держави і права України. Метод та періодизація.
2. Держава скіфів: суспільний і політичний лад, джерела і основні риси права.
3. Античні міста-держави у Північному Причорномор'ї: суспільний і політичний лад, джерела й основні риси права.
4. Боспорське царство: суспільний і політичний лад, джерела і основні риси права.
5. Формування державності східних слов'ян. Утворення Київської Русі.
6. Правове становище населення в Київській Русі (IX – XII ст.).
7. Державний лад Київської Русі (IX – XII ст.).
8. «Руська правда»: походження, редакції, списки, значення для вивчення історії права Київської Русі.
9. Право власності в «Руській правді». Zobov'язальне та спадкове право в «Руській правді».
10. Злочини і покарання та судочинство в «Руській правді».
11. Церковні статuti князів Володимира і Ярослава Мудрого.
12. Суспільний і державний лад Русі в період феодальної роздробленості (XII – XIV ст.).
13. Галицько-Волинське князівство. Його значення в історії української державності.
14. Право південно-західних земель Русі в період феодальної роздробленості (джерела, основні риси).

15. Правове становище феодалів і духовенства на українських землях у складі Речі Посполитої.
16. Правове становище селянства і міського населення на українських землях у складі Речі Посполитої.
17. Державний лад на українських землях у складі Речі Посполитої.
18. Джерела і основні риси права України (кінець XIV – перша половина XVIII ст.).
19. Виникнення українського козацтва. Запорізьке козацтво. Реєстрове козацтво.
20. Війна українського народу за визволення з-під влади Речі Посполитої 1648 – 1654 рр. (причини, завдання, рушійні сили).
21. Формування української національної державності і права у 1648 – 1654 рр.
22. Правовий статус України за Переяславською угодою 1654 р.
23. Автономний устрій України (друга половина XVII ст.).
24. Конституція Пилипа Орлика (1710 р.).
25. Суспільний устрій України у складі Росії у XVIII ст.
26. Державний устрій України в період наступу на її автономію (XVIII ст.).
27. Джерела права України в XVIII ст. Кодифікація права України.
28. Основні риси права України XVIII ст.
29. Суспільно-політичний лад і право в західноукраїнських землях (друга половина XVII – друга половина XVIII ст.).
30. Суспільний лад України у складі Росії (перша половина XIX ст.).
31. Державний лад України у складі Росії (перша половина XIX ст.).
32. Основні риси права України у складі Росії (перша половина XIX ст.).
33. Кодифікація права України в I половині XIX ст., її підсумки. Зібрання малоросійських прав (1807 р.).

34. Суспільно-політичний лад у західноукраїнських землях (кінець XVIII – перша половина XIX ст.).
35. Джерела і основні риси права в західноукраїнських землях (кінець XVIII – перша половина XIX ст.).
36. Селянська реформа 1861 р. у Росії та її впровадження в Україні.
37. Суспільний лад України (друга половина XIX ст.).
38. Державний лад України (друга половина XIX ст.).
39. Земська (1864 р.) і міська (1870 р.) реформи в українських губерніях Росії.
40. Судова реформа 1864 р. в Україні.
41. Основні риси цивільного права в Україні (друга половина XI ст.).
42. Основні риси кримінального права в Україні (друга половина XIX ст.).
43. Основні риси фабрично-трудового права в Україні (друга половина XIX ст.).
44. Основи сімейного права в Україні (друга половина XIX ст.).
45. Суспільно-політичний лад та право в Галичині, Північній Буковині та Закарпатті (друга половина XIX ст.).
46. Зміни в суспільно-політичному ладі та праві в Україні в період революції 1905 – 1907 рр. у Росії. Утворення політичних партій.
47. Ради робітничих депутатів в Україні в період революції 1905 – 1907 рр.
48. Зміни в державному ладі і праві України в період Першої світової війни.
49. Тимчасовий уряд, його органи в Україні та його законодавство.
50. Ради робітничих, солдатських та селянських депутатів в Україні у 1917 р.
51. Боротьба за національно-державне відродження України. Утворення та діяльність Центральної Ради.

52. Універсали Центральної Ради.
53. Законодавство Центральної Ради.
54. Утворення гетьманської держави П. П. Скоропадського.
55. Державний лад та законодавство періоду Гетьманату П. П. Скоропадського.
56. УНР за часів Директорії. Її державний лад і право.
57. Західноукраїнська Народна Республіка.
58. I Всеукраїнський з'їзд Рад. Утворення Української Радянської Республіки.
59. Боротьба за відновлення радянської влади в Україні (1918 – 1920).
60. III Всеукраїнський з'їзд Рад. Конституція УСРР 1919 р.
61. Воєнно-політичний союз УСРР з РСФРР та іншими радянськими республіками (1919 р.). Україна і створення Союзу РСР.
62. Становлення воєнно-пролетарської диктатури і політика воєнного комунізму, її законодавче регулювання.
63. Становлення та розвиток радянського законодавства в Україні (1917 – 1920 рр.).
64. Нова економічна політика та її законодавче регулювання.
65. Конституція УСРР 1929 р.
66. Кодифікація радянського законодавства в Україні в період непу.
67. Цивільний кодекс УСРР 1922 р.
68. Кримінальний кодекс УСРР 1922 р.
69. Суцільна колективізація та розкуркулювання в 30-ті роки ХХ ст.
70. Формування адміністративно-командної системи управління в Україні в 30-ті роки ХХ ст.
71. Конституція УРСР 1937 р. Перебудова державних органів УРСР на основі Конституції 1937 р.
72. Державний устрій в Західній Україні в 1920-30-х рр. ХХ ст. Приєднання західноукраїнських земель до складу УРСР (1939 р.).

73. Основні риси права України в 1929 – 1941 рр. Антидемократичні деформації у праві.
74. Перебудова державного механізму України у Великій Вітчизняній війні.
75. Спроби ОУН відновити українську державність у 1941 р.
76. Окупаційний режим та рух опору в Україні у Великій Вітчизняній війні.
77. Основні джерела і риси права України в період Великої Вітчизняної війни.
79. Суспільно-економічний та державний лад України в післявоєнні роки (1945 – 1953 рр.), «Ждановщина», продовження масових репресій.
80. Основні риси права України в післявоєнні роки (1945 – 1953 рр.).
81. Суспільно-економічний лад України в період десталінізації (сер. 1950-х – сер. 1960-х років). Шестидесятники. Дисиденти.
82. Державний лад України в період десталінізації.
83. Основні риси права в Україні в період десталінізації.
84. Друга кодифікація радянського законодавства в Україні.
85. Адміністративно-командна система управління та її негативний вплив на суспільно-політичне життя в період уповільнення темпів соціально-економічного розвитку і застою (сер. 1960-х – сер. 1980-х р.).
86. Конституція УРСР 1978 р.
87. Зміни в державному ладі і праві України в період перебудови.
88. Зміни у статусі України як союзної республіки в період перебудови. Декларація про державний суверенітет України (1990 р.).
89. Акт проголошення незалежності України (1991 р.).
90. Розбудова Української незалежної держави (1991- 1996 рр.).
91. Розробка і прийняття нової Конституції України 1996 р., її загальна характеристика.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія держави і права України за часів феодалізму

Тема 1.1. Предмет і метод історії держави і права України. Перші державні утворення і право на території Північного Причорномор'я і Приазов'я (середина I тис. до н.е. – V ст. н.е.)

Предмет, методологія курсу історії держави і права України, місце курсу в системі юридичних навчальних дисциплін. Історіографія курсу. Наукова і навчальна література з курсу. Наукова періодизація історії держави і права України.

Виникнення і розвиток скіфської держави: державний та суспільно-політичний лад; джерела та основні риси права. Античні міста-держави: Ольвія, Херсонес, Пантікапей, Тіра та ін. Суспільно-політичний лад, джерела й основні риси права. Боспорське царство. Його суспільно-політичний лад, джерела та основні риси права. Значення рабовласницьких держав Північного Причорномор'я для процесу розкладу родоплемінного устрою, виникнення державності у східних слов'ян.

Тема 1.2. Держава і право східних слов'ян у період зародження і становлення феодальних відносин (VI – поч. XII ст. н.е.).

Східні слов'яни, їх походження, розселення на території України. Родоплемінна організація суспільства та її розклад: родовий уклад життя людей, зародження патріархального рабства, формування феодальних відносин. Переростання родових общин у територіальні. Східнослов'янські племена, союзи племен, племінні княжіння. Союз союзів племінних княжінь Середнього Подніпров'я під назвою “Русь” (VIII ст. н.е.). Суперсоюз племінних княжінь під назвою “Руська земля” (поч. IX ст.) – попередник держави Київська Русь. Утворення і розвиток держави з центром у Києві. Формування її території. Норманська та інші теорії походження Київської Русі. Суспільний лад. Великі київські князі. Місцеві князі. Бояри. Духовенство. Міське населення. Смерди. Закупи. Кабальні

люди. Холопи. Державний лад. Ранньофеодальна монархічна форма правління. Вищі органи влади: великий київський князь, рада при великому князі. Удільні князі. З'їзди князів (снеми). Відносини васалітету-сюзеренітету. Віче. Судові органи. Двірцевовотчинна система управління. Військо. Церковна організація. Джерела права Київської Русі: звичаєве право, князівське законодавство, міжкнязівські договори, постанови князівських з'їздів і вічевих зборів, договори Київської Русі з іноземними державами. Джерела церковного права: церковні статuti Володимира і Ярослава, збірки канонічного права. "Руська правда" – пам'ятка права Київської Русі. Основні риси права. Право власності, зобов'язальне право, право спадщини. Сімейно-шлюбне право. Поняття і види злочинів, мета і система покарань. Основні риси судочинства. Історичне значення Київської Русі.

Тема 1.3. Держава і право Південно-Західної Русі в період феодальної роздробленості (XII – XIV ст.).

Розвиток суспільно-політичного ладу Русі на початковому етапі феодальної роздробленості. Суспільний лад. Державний лад. Зміни в суспільно-політичному ладі південно-західних земель у період поглиблення феодальної роздробленості і боротьби Русі проти навали кочових орд та інших іноземних загарбників (XIII-XIVст.). Утворення і розвиток Галицько-Волинського князівства. Галицько-Волинська держава – спадкоємиця Київської Русі. Суспільний лад. Князі. Боярська аристократія. Духовенство. Міські жителі. Сільське населення. Смерди. Холопи. Правове становище окремих соціальних груп. Державний устрій. Князівська влада. Коронація князя Данила як короля. Рада бояр. Удільні князі. З'їзди князів. Віче. Військо. Заснування Галицької митрополії. Місцеве управління. Значення Галицько-Волинського князівства. Основні риси права південно-західних земель періоду феодальної роздробленості (XII – перша половина XIV ст.).

Тема 1.4. Суспільно-політичний лад і право українських земель у складі Литви, Польщі і Речі Посполитої (кінець XIV – I пол. XVII ст.).

Приєднання українських земель до Великого Литовського князівства. Захоплення частини земель України Польщею. Утворення держави Речі Посполитої. Люблінська унія 1569 р. Зміни в політично-правовому становищі українських земель. Суспільний лад. Князі, магнати, бояри, шляхта. Духовенство. Міське населення. Селянство, його верстви і групи. Закріпачення селян. Державний лад. Установлення нового адміністративно-територіального поділу. Ліквідація князівств і земель. Запровадження воєводств і повітів. Центральні і місцеві органи влади і управління в Україні. Судові установи. Особливості територіального устрою Галичини. Буковина у складі Молдавії і Туреччини. Закарпаття у складі Угорського королівства. Чернігово-Сіверщина у складі Великого князівства Московського. Українська колонізація Подніпров'я і Запоріжжя. Витоки та причини виникнення українського козацтва. Поява перших січей. Козацтво як явище світової історії. Запорізька Січ – державно-політичне утворення українського народу. Військово-політична організація Запорізької Січі. Козацька символіка. Організація реєстрового козацтва. Джерела права. Звичаєве право. Сеймові і королівські конституції. Конституція Казимира 1468 р. «Устава на волоки» 1557 р. Литовські статuti 1529, 1566, 1588 рр. Магдебурзьке право. Зародження і розвиток козацького права. «Ординація війська Запорізького» 1638 р., зміст і значення. Основні риси права. Право власності. Спадкове право. Зобов'язальне право. Злочини і покарання. Судовий процес.

Тема 1.5. Визвольна війна українського народу 1648-1654 рр. Відродження національної держави і права України.

Політико-правове і соціально-економічне становище України напередодні повстання 1648 р. Причини і характер війни. Русійні сили війни. Гетьман Б. Хмельницький. Суспільний лад. Вигнання з України польських магнатів, шляхти, ієзуїтів і ксьондзів. Зміцнення становища

православної шляхти і духовенства. Козацька старшина. Рядові козаки. Міські жителі та їх розшарування. Селянство. Формування української національної держави. Територія. Новий адміністративно-територіальний поділ. Зборівський договір від 8 серпня 1649 р. Білоцерківський договір від 18 вересня 1651 р. Вищі органи влади й управління. Загальновійськова козацька рада. Рада Генеральної старшини. Гетьман. Генеральний уряд. Полковники і полкові уряди. Сотники і сотенні уряди. Курінні отамани. Городові отамани. Запорізька Січ, її внутрішня організація. Поєднання військово-адміністративної і судової влади. Магістрати і ратуші, їх структура, права та обов'язки. Козацьке військо. Суд. Джерела права. Звичаєве право – основа права гетьманської держави. Нормативні акти гетьманської військовоадміністративної влади. Зміни в застосуванні законодавства польсько-литовського походження. Основні риси права періоду визвольної війни 1648-1654 рр. Історичне значення визвольної війни українського народу.

Тема 1.6. Правове становище України у складі Росії (II пол. XVII – XVIII ст.).

Поділ Гетьманщини на Лівобережну і Правобережну Україну. Суспільний лад. Формування українського шляхетст-13 ва, його злиття з російським дворянством. Поширення на Україну дії «Жалуваної грамоти дворянству» 1785 р. Духовенство і зміни у його правовому становищі. Правове становище селянства. Правове становище міського населення. Ліквідація козацького стану. Остаточне закріплення всіх категорій українського селянства. Автономія України. Гетьманські статті. Органи місцевого самоврядування. Загальновійськова рада. Рада генеральної старшини. Генеральний уряд. Гетьманська влада. Полкові уряди. Сотенні уряди. Курінні і городові отамани. Збройні сили. Магістрати і ратуші. Судові органи. Церква. Особливості політичного устрою на Слобожанщині. Зміни в політичному становищі Запорізької Січі та Південної України. Органи самодержавного управління Україною.

Малоросійський приказ, I Малоросійська колегія, II Малоросійська колегія. Наступ російського царату на права і вільності України. Ліквідація української національної державності. Запровадження військового та адміністративно-територіального устрою в Україні відповідно до загальної централізованої системи управління Російською імперією. Соціально-економічні і політичні наслідки скасування автономії України у складі Росії. Правова система України за умовами входження до складу Росії. Джерела права. Звичаї. Гетьманські і полковничі універсали. Рішення загальновійськової і генеральної старшинської рад. Збереження джерел права польсько-литовського походження. Конституція Пилипа Орлика (1710 р.). Джерела церковного права. Кодифікація права в першій половині XVIII ст. Робота кодифікаційної комісії 1728 р. «Права, за якими судиться малоросійський народ» 1743 р. Кодифікація права у другій половині XVIII ст. «Суд і розправа в правах малоросійських». «Екстракт малоросійських прав» 1767 р. «Екстракт із указів, інструкцій та установ» 1786 р. Цивільне право. Сімейне право. Кримінальне право. Судочинство.

Тема 1.7. Суспільно-політичний лад і право західноукраїнських земель (II пол. XVII – II пол. XVIII ст.).

наслідки національно-визвольної війни 1648-1654 рр. Гадяцький договір 1658 р. Соціально-політичний розвиток та правове становище Галичини і Правобережжя у складі Речі Посполитої. Органи публічної влади та джерела права на українських землях у складі Речі Посполитої. Адміністративно-територіальний устрій Речі Посполитої. Соціально-політичний розвиток та правове становище Закарпаття у складі Угорщини. Органи публічної влади та джерела права. Адміністративно-територіальний устрій на українських землях у складі Угорщини. Соціально-політичний розвиток та правове становище Північної Буковини і Криму у складі Туреччини. Органи публічної влади та джерела права на українських землях у складі Туреччини.

Розділ 2. Суспільно-політичний лад і право України за часів утвердження і розвитку капіталізму.

Тема 2.1. Суспільно-політичний лад і право України у складі двох імперій – Російської і Австрійської (кінець XVIII – I пол. XIX ст.).

Три поділи Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.), приєднання Криму до Росії та вплив цих подій на політико-правове становище й історичну долю України. Лівобережжя, Правобережжя і Південь України у складі Російської імперії, Північна Буковина, Галичина і Закарпаття у складі Австро-Угорської імперії.

Тема 2.2. Суспільно-політичний лад і право в Україні у складі Росії (II пол. XIX ст.).

Суспільний лад. Дворянство, духовенство, купецтво, особисте і потомствене дворянство. Формування буржуазії і робітничого класу. Селянська реформа 1861 р. в Україні. Політичний лад. Система самодержавних органів управління в Україні. Буржуазні реформи в галузі державного будівництва і особливості їх проведення в Україні. Земська реформа 1864 р. Міська реформа 1870 р. Військова реформа. Поліцейська реформа. Судова реформа 1864 р. Контрреформи 80-90-х рр. Джерела права. Специфіка використання загальноросійського права в Україні. Цивільне право. Сімейне право. Кримінальне право. Судочинство.

Тема 2.3. Суспільно-політичний лад і право Галичини, Північної Буковини і Закарпаття (II пол. XIX – поч. XX ст.).

Революція 1848 р. в Європі і зміни в політикоправовому становищі Галичини, Північної Буковини і Закарпаття. Суспільний лад. Скасування кріпацтва у 1848 р. і зміни в суспільних відносинах. Правове становище окремих соціальних груп. Шляхта. Духовенство. Селянство. 17 Політичний лад. Зміни в адміністративно-територіальному устрої. Галицьке намісництво та імперський намісник. Крайове управління Буковиною на чолі з крайовим президентом. Місцеві органи управління: повітові старости, міські бургомістри, сільські войти. Жупи в Закарпатті.

Дворянські збори. Органи крайового і місцевого самоврядування. Крайові сейми Галичини і Буковини. Повітові, міські та сільські органи самоврядування. Крайові комітети, маршалки. Повітові общини. Імперський закон 1862 р. про місцеве самоврядування. Галицький крайовий закон про общини 1866 р. Повітова рада і повітовий комітет. Реформа міського самоврядування. Статут для міста Львова. Міська рада і міський магістрат, їх компетенція і підпорядкування. Українське представництво в парламентських установах Австро-Угорщини. Судова реформа за імперським «Положенням про суд» 1849 р. Джерела права. Способи кодифікації місцевого права. Цивільний кодекс Австрії 1811 р. і його застосування. Цивільний кодекс 1895 р. Торговий кодекс 1863 р. Закон про компетенцію суду 1852 р. Закон про судочинство у безспірних справах 1854 р. Цивільно-процесуальний кодекс Австрії 1895 р. Кримінальний кодекс Австрії 1852 р. Військово-кримінальний кодекс Австрії 1855 р. Дія кодексів на території Галичини і Буковини. Кримінальний кодекс Угорщини 1879 р. та його запровадження на території Закарпаття. Суспільно-політичний лад і право Галичини, Північної Буковини і Закарпаття на початку ХХ ст.

Розділ 3. Держава і право України у ХХ ст.

Тема 3.1. Суспільно-політичний лад і право Правобережної, Лівобережної та Південної України у складі Російської імперії (з поч. ХХ ст. – 1917 р.).

Перша буржуазно-демократична революція 1905- 1907 рр. в Україні. Поєднання революційної боротьби мас із національно-визвольним рухом. Створення українських національних партій. Загальноросійські політичні партії в Україні. Виникнення Рад робітничих депутатів. Суспільний лад. Правові основи аграрної реформи 1906- 1910 рр. та особливості її запровадження в окремих регіонах України. Правове становище дворянства, духовенства, буржуазії, почесних громадян, селянства і робітників. Його зміни за маніфестом 17 жовтня 1905 р. і

законами, що прийняті на його основі. Зміни в політичному ладі. Маніфести від 6 серпня і 17 жовтня 1905 р. Державна дума і Державна рада. Склад і діяльність депутатів від українських губерній у Державній думі Росії. Українська думська громада. Третьочервневий державний переворот і його наслідки для України. Характер Російської монархії. Перша світова війна 1914-1918 рр. та її наслідки для України. Україна в планах учасників Першої світової війни 1914-1918 рр. Оголошення в українських губерніях воєнного або надзвичайного стану. Мілітаризація місцевого апарату державної влади і управління. Комісії і уповноважені особливих нарад у губернських і повітових містах. Обласні і місцеві військово-промислові комітети. Військово-польові суди. Цивільне, адміністративне і кримінальне законодавство в період революції 1905-1907 рр., Першої світової війни 1914-1918 рр., а також наступних реакцій. Розвиток надзвичайного законодавства щодо охорони імперських порядків.

Тема 3.2. Відродження української національної державності (1917 – 1920 рр.).

Хліборобський конгрес 29 квітня 1918 р. у Києві. Обрання П. Скоропадського Гетьманом України, розпуск Центральної Ради УНР. Причини падіння УНР. «Грамота до всього українського народу» П. Скоропадського від 29 квітня 1918 р. і перехід влади до гетьмана. «Закони про тимчасовий державний устрій України» від 29 квітня 1918 р., їх зміст і значення. Державне будівництво Гетьманату. Створення і розвиток Ради Міністрів – уряду гетьманської держави. Місцеві правоохоронні органи. Розбудова збройних сил. Зовнішня політична діяльність гетьмана та його уряду. Право періоду гетьманської держави. Опозиція проти гетьмана. Падіння гетьманської держави.

Прихід Директорії до влади і перші кроки державного будівництва. Трудовий конгрес. Виборче право. Інструкція від 5 січня 1919 р. про норми представництва на Трудовий конгрес. Рішення Трудового конгресу «Закон

про форму влади в Україні». Внутрішня і зовнішня політика Директорії. Зміни у складі Директорії. Перехід влади до Головного отамана С. Петлюри. Закон про формування державного устрою та порядок законодавства в УНР від 12 листопада 1920 р. Положення Варшавського і Ризького договорів щодо України. Падіння УНР і його причини.

Тема 3.3. Утворення Української Радянської Республіки.

Становлення і розвиток Рад робітничих, солдатських і селянських депутатів у 1917 р. Боротьба за владу Рад у жовтні – грудні 1917 р. I Всеукраїнський з'їзд Рад у Харкові та його рішення. Проголошення Української Радянської Республіки. Центральний Виконавчий Комітет Рад. Радянський уряд України – Народний Секретаріат. Радянське державне будівництво у грудні 1917 р. – березні 1918 р. II Всеукраїнський з'їзд Рад. ЦВК Рад України. Народний Секретаріат. Місцеві Ради. Надзвичайні органи Радянської влади. Створення радянського суду. Військові сили Української Радянської Республіки. Створення основ радянського права.

Тема 3.4. Держава і право України у період нової економічної політики (1921 – 1929 рр.).

Нова економічна політика та її законодавче оформлення в УСРР. Перебудова державного апарату у зв'язку з переходом до нової економічної політики. Утворення СРСР. Правові основи входження УСРР до складу Союзу РСР. Конституція СРСР 1924 р. Створення в складі УСРР Молдавської АСРР (1924 р.). Всеукраїнський з'їзд Рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів. ВУЦВК. Раднарком УСРР. Українська економічна рада. Наркомати УСРР. ДПУ УСРР. Місцеві органи влади та управління. Положення про губернські, окружні і районні з'їзди Рад і їх виконавчі комітети. Українізація радянського державного апарату. Судова система. Положення про судоустрій УСРР 1929 р. Організація прокуратури. Утворення адвокатури. Закріплення перебудови держапарату у Конституціях України. Кодифікація українського радянського законодавства. Законодавство Союзу РСР та його дія в УСРР.

Адміністративне право і Адміністративний кодекс УСРР (1927 р.). Цивільне право. Декларація про основні майнові права, що визнаються в УСРР (1922 р.). Цивільний кодекс УСРР (1922 р.). Положення про трести (1923 і 1927 рр.). Кодекс законів про народну освіту (1922 р.). Земельний кодекс УСРР (1922 р.). Закон про ліси УСРР (1923 р.). Кодекс законів про працю УСРР (1922 р.). Кодекс законів про сім'ю, опіку, подружжя та акти громадянського стану УСРР (1926 р.). Кримінальне право. Кримінальний кодекс УСРР (1922 р.), його зміни і доповнення у зв'язку з прийняттям союзних актів «Положення про злочини державні» і «Положення про військові злочини» (1927 р.). Процесуальне право. Кримінально-процесуальний кодекс УСРР (1922 р.), його зміни і доповнення у зв'язку з союзним законодавством (1927 р.). Виправно-трудоий кодекс УСРР (1925 р.). Цивільно-процесуальний кодекс УСРР (1924 р.), його зміни і доповнення (1929 р.).

Тема 3.5. Держава і право УРСР у період панування командно-адміністративної системи управління (30-ті рр. ХХ ст.).

Утвердження в СРСР наприкінці 20-х – на початку 30-х рр. бюрократичної командно-адміністративної системи управління та культу особи Й. Сталіна. Індустріалізація і насильницька колективізація сільського господарства, їх законодавче забезпечення. Голодомор в Україні 1932 – 1933 рр. Зміни в соціально-класовій структурі суспільства. Конституція УРСР 1937 р. та її декларативний характер. Система органів влади і управління за Конституцією. Перебудова державного апарату. Репресивний апарат і порушення ним законності. Масовий терор в Україні. Деформації у праві.

Тема 3.6. Держава і право України в роки Великої Вітчизняної війни (1941 – 1945 рр.).

Участь УРСР у Великій Вітчизняній війні проти фашистської Німеччини. Перебудова органів державної влади і державного управління. Найвищі органи влади і управління УРСР. Місцеві органи влади і

управління. Суд і прокуратура. Проголошення відновлення української державності та утворення українського Державного Правління (30 червня 1941 р.). Створення і діяльність УПА. Окупаційний режим в Україні. Звільнення території УРСР від тимчасової окупації. Рішення з'їзду народних комітетів у Мукачеві про возз'єднання з УРСР (26 листопада 1944 р.). Особливості розвитку права УРСР у роки Великої Вітчизняної війни. Міжнародна діяльність УРСР. Українська РСР – члензасновник ООН.

Тема 3.7. Держава і право України у період десталінізації (сер. 50-х – поч. 60-х рр. ХХ ст.).

ХХ з'їзд КПРС і Україна. Курс на відродження демократичних принципів державного будівництва. Демократизація організації і діяльності найвищих і місцевих органів влади й управління. Спроби вдосконалення форм управління промисловістю, будівництвом, сільським господарством, наукою та культурою. Ліквідація репресивних органів сталінського тоталітарного режиму. Реабілітація невинних жертв сталінізму, непослідовність і незавершеність цього процесу. Перебудова судової системи. Посилення прокурорського нагляду та укріплення законності. Зміни в законодавстві. Початок нової кодифікації радянського законодавства в кінці 50-х – на початку 60-х рр. ХХ ст.

Тема 3.8. Держава і право України у період сповільнення розвитку (сер. 60-х – перша пол. 80-х рр. ХХ ст.).

Соціально-економічне і політичне життя в Україні в умовах зміцнення командно-адміністративної системи управління. Спроби запровадження господарської реформи 1965- 1967 рр. Підміна економічних методів керівництва народним господарством командно-адміністративними методами. Поступове згортання демократії. Подальша бюрократизація державного апарату. Конституція УРСР 1978 р. та її декларативний характер. Перебудова державного апарату згідно з Конституцією УРСР 1978 р. Продовження кодифікації українського

радянського законодавства. Поточне законодавство. Завершення розроблення нових кодексів УРСР на підставі основ союзного законодавства. Приведення законодавства у відповідність до Конституції УРСР 1978 р.

Тема 3.9. Держава і право України у період перебудови (1985 – 1991 рр.).

Поглиблення кризи тоталітарної системи. Проголошення курсу на прискорення соціально-економічного розвитку країни. Демократизація суспільно-політичного життя в Україні у другій половині 80-х рр. Реформа державного апарату. Прийняття Закону УРСР від 27 жовтня 1989 р. «Про зміни і доповнення Конституції (Основного Закону) Української РСР». Запровадження інституту президентства в СРСР. Зміни у виборчому законодавстві. Вибори до Верховної Ради та місцевих рад у березні 1990 р. Зміни у статусі УРСР як союзної республіки у складі СРСР. Закон СРСР від 26 квітня 1990 р. «Про розмежування повноважень між Союзом РСР і суб'єктами федерації». Декларація про державний суверенітет УРСР від 16 липня 1990 р. Закон Української РСР від 3 серпня 1990 р. «Про економічну самостійність Української РСР». Зміни у структурі вищих органів виконавчої влади УРСР. Реформування цивільного, трудового та екологічного законодавства. Зміни у кримінальному та процесуальному законодавствах. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р.

Тема 3.10. Початок розбудови Української незалежної держави.

Зміцнення державного суверенітету України, Закон Верховної Ради України від 17 вересня 1991 р. «Про зміни і доповнення до Конституції України». Постанова «Про проголошення незалежності України» і Акт проголошення незалежності. Розгортання державотворчих процесів. Удосконалення державного апарату. Подальше реформування права України. Розробка і прийняття Конституції України 1996 р. як закономірне і логічне завершення процесу творення українським народом власної

держави. Основні тенденції розвитку держави і права України після прийняття Конституції України 1996 р.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
Розділ 1. Історія держави і права України за часів феодалізму.												
Тема 1.1. Предмет і метод історії держави і права України. Перші державні утворення і право на території Північного Причорномор'я і Приазов'я (середина I тис. до н.е. – V ст. н.е.)	8	2	1			5	10	1	1			8
Тема 1.2. Держава і право східних слов'ян у період зародження і становлення феодальних відносин (VI – поч. XII ст. н.е.)	8	2	1			5	8					8
Тема 1.3. Держава і право Південно-Західної Русі в період феодальної роздробленості (XII – XIV ст.).	8	2	1			5	8					8

Тема 1.4. Суспільно-політичний лад і право українських земель у складі Литви, Польщі і Речі Посполитої (кінець XIV – I пол. XVII ст.)	8	2	1			5	8					8
Тема 1.5. Визвольна війна українського народу 1648-1654 рр. Відродження національної держави і права України.	9	2	2			5	10	1	1			8
Тема 1.6. Правове становище України у складі Росії (II пол. XVII – XVIII ст.).	9	2	2			5	8					8
Тема 1.7. Суспільно-політичний лад і право західноукраїнських земель (II пол. XVII – II пол. XVIII ст.).	9	2	2			5	8					8
Разом за Розділом 1	59	14	10			35	60	2	2			56
Розділ 2. Суспільно-політичний лад і право України за часів утвердження і розвитку капіталізму.												
Тема 2.1. Суспільно-політичний лад і право України у складі двох імперій – Російської і Австрійської (кінець XVIII – I пол. XIX ст.).	9	2	2			5	8					8
Тема 2.2.	9	2	2			5	10	1	1			8

Суспільно-політичний лад і право в Україні у складі Росії (II пол. XIX ст.).												
Тема 2.3. Суспільно-політичний лад і право Галичини, Північної Буковини і Закарпаття (II пол. XIX – поч. XX ст.).	9	2	2			5	8					8
Разом за Розділом 2	27	6	6			15	26	1	1			24
Розділ 3. Держава і право України у XX ст.												
Тема 3.1. Суспільно-політичний лад і право Правобережної, Лівобережної та Південної України у складі Російської імперії (з поч. XX ст. – 1917 р.).	9	2	2			5	8					8
Тема 3.2. Відродження української національної державності (1917 – 1920 рр.).	9	2	2			5	10	1	1			8
Тема 3.3. Утворення Української Радянської Республіки.	9	2	2			5	10	2				8
Тема 3.4. Держава і право України у період нової економічної політики (1921 – 1929 рр.).	9	2	2			5	14	2	2			8
Тема 3.5. Держава і право	9	2	2			5	8					8

УРСР у період панування командно-адміністративної системи управління (30-ті рр. ХХ ст.).												
Тема 3.6. Держава і право України в роки Великої Вітчизняної війни (1941 – 1945 рр.)	9	2	2			5	8					8
Тема 3.7. Держава і право України у період десталінізації (сер. 50-х – поч. 60-х рр. ХХ ст.).	9	2	2			5	8					8
Тема 3.8. Держава і право України у період сповільнення розвитку (сер. 60-х – перша пол. 80-х рр. ХХ ст.).	9	2	2			5	8					8
Тема 3.9. Держава і право України у період перебудови (1985 – 1991 рр.).	9	2	2			5	10					10
Тема 3.10. Початок розбудови Української незалежної держави.	9	2	2			5	10					10
Разом за Розділом 3	90	20	20		4	50	102	5	3		2	84
Усього годин	180	40	36		4	100	180	8	6		2	164

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Суспільно-політичний лад і право Правобережної, Лівобережної та	2	1

	Південної України у складі Російської імперії (з поч. XX ст. – 1917 р.).		
2.	Відродження української національної державності (1917 – 1920 рр.).	2	
3.	Держава і право Південно-Західної Русі в період феодальної роздробленості (XII – XIV ст.).	2	
4.	Суспільно-політичний лад і право українських земель у складі Литви, Польщі і Речі Посполитої (кінець XIV – I пол. XVII ст.)	2	
5.	Визвольна війна українського народу 1648-1654 рр. Відродження національної держави і права України.	2	1
6.	Правове становище України у складі Росії (II пол. XVII – XVIII ст.).	2	
7.	Суспільно-політичний лад і право західноукраїнських земель (II пол. XVII – II пол. XVIII ст.).	2	
8.	Суспільно-політичний лад і право України у складі двох імперій – Російської і Австрійської (кінець XVIII – I пол. XIX ст.).	2	
9.	Суспільно-політичний лад і право в Україні у складі Росії (II пол. XIX ст.).	2	1
10.	Суспільно-політичний лад і право Галичини, Північної Буковини і Закарпаття (II пол. XIX – поч. XX ст.).	2	
11.	Суспільно-політичний лад і право Правобережної, Лівобережної та Південної України у складі Російської імперії (з поч. XX ст. – 1917 р.).	2	
12.	Відродження української національної державності (1917 – 1920 рр.).	2	1
13.	Утворення Української Радянської Республіки.	2	2
14.	Держава і право України у період нової економічної політики (1921 – 1929 рр.).	2	2
15.	Держава і право УРСР у період панування командно-адміністративної системи управління (30-ті рр. XX ст.).	2	
16.	Держава і право України в роки Великої Вітчизняної війни (1941 – 1945 рр.)	2	

17.	Держава і право України у період десталінізації (сер. 50-х – поч. 60-х рр. XX ст.).	2	
18.	Держава і право України у період сповільнення розвитку (сер. 60-х – перша пол. 80-х рр. XX ст.).	2	
19.	Держава і право України у період перебудови (1985 – 1991 рр.).	2	
20	Початок розбудови Української незалежної держави.	2	
Разом		40	8

Теми практичних (семінарських) занять

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Суспільно-політичний лад і право Правобережної, Лівобережної та Південної України у складі Російської імперії (з поч. XX ст. – 1917 р.).	1	1
Відродження української національної державності (1917 – 1920 рр.).	1	
Держава і право Південно-Західної Русі в період феодальної роздробленості (XII – XIV ст.).	1	
Суспільно-політичний лад і право українських земель у складі Литви, Польщі і Речі Посполитої (кінець XIV – I пол. XVII ст.).	1	
Визвольна війна українського народу 1648-1654 рр. Відродження національної держави і права України.	2	1
Правове становище України у складі Росії (II пол. XVII – XVIII ст.).	2	
Суспільно-політичний лад і право західноукраїнських земель (II пол. XVII – II пол. XVIII ст.).	2	
Суспільно-політичний лад і право України у складі двох імперій – Російської і Австрійської (кінець XVIII – I пол. XIX ст.).	2	
Суспільно-політичний лад і право в Україні у складі Росії (II пол. XIX ст.).	2	1
Суспільно-політичний лад і право	2	

Галичини, Північної Буковини і Закарпаття (II пол. XIX – поч. XX ст.).		
Суспільно-політичний лад і право Правобережної, Лівобережної та Південної України у складі Російської імперії (з поч. XX ст. – 1917 р.). ¹	2	1
Відродження української національної державності (1917 – 1920 рр.).	2	
Утворення Української Радянської Республіки.	2	2
Держава і право України у період нової економічної політики (1921 – 1929 рр.).	2	
Держава і право УРСР у період панування командно-адміністративної системи управління (30-ті рр. XX ст.).	2	
Держава і право України в роки Великої Вітчизняної війни (1941 – 1945 рр.).	2	
Держава і право України у період десталінізації (сер. 50-х – поч. 60-х рр. XX ст.).	2	
Держава і право України у період сповільнення розвитку (сер. 60-х – перша пол. 80-х рр. XX ст.).	2	
Держава і право України у період перебудови (1985 – 1991 рр.).	2	
Початок розбудови Української незалежної держави.	2	
Разом	36	6

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бакалець О.А. Історія України з найдавніших часів до початку XXI століття. – Л.: Магнолія 2006, 2010. – 573 с.
2. Гончарук П.С. Історія України з найдавніших часів до початку XX століття. – К.: Центр учебной литературы, 2009. – 528 с.
3. Чупин Г.Т. Предыстория и история Киевской Руси, Украины и Крыма. – Х. : Литера Нова, 2010. – 720 с.
4. Кульчицький В.С., Тищик Б.Й. Історія держави і права України. – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2007. – 624 с.

5. Гончаренко В. Законодавчі органи Австро-Угорської монархії під час перебування в її складі західноукраїнських земель // Вісник Академії правових наук України. – 2005. – № 4 (43). – Х.: Право, 2005. – С.52-60.
6. Мацькевич М. Концепції української автономії у складі Австро-Угорської імперії, Польщі та Росії // Юридична Україна. – 2009. – № 3. – С.4-7.
7. Гончаренко В.Д. Право України під час її перебування у складі Російської імперії // Правова система України: історія, стан та перспективи: У 5 т. Т. 1. Методологічні та історикотеоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України. – Х.: Право, 2008. – С.304-372.
8. Лепісевич П.М. Політико-правові погляди українських політичних сил напередодні Першої світової війни // Науковий 15 вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. Вип.3. – Л.: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2007. – С.14-24
9. Холод Ю.А. Соціальне законодавство Російської імперії в період Першої світової війни // Право і безпека. – 2006. – № 5/1 (№ 1). – С.164-167.
10. Історія держави і права України: Підручник. – у 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина. – Том 2. – Кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2003. – 580 с.
11. Хрестоматія з історії держави і права України: Навч. Посіб: У 2 т. / За ред В.Д.Гончаренка. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Ін Юре, 2000 – Т.2.
12. Баран В.К. Україна після Сталіна. Нариси історії 1953- 1985рр. – Л., 1992. – 175 с.
13. Коріненко П.С., Терещенко В.Д., Бармак М.В. Новітня історія України (1939–2007рр.). – Ч. IV. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2007. – 400 с.
14. Разнатовський І.М. Розвиток організаційно-правових форм управління промисловістю Української РСР (1917- 1956рр.). – К.: Наук. думка, 1965. – 162 с.
15. Редько А. Особливості територіального принципу організації системи влади й управління в УРСР (1957-1962 рр.) // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – №12. – С.142-145.
16. Рум'янцев В. О. Право в період Української революції 53 (1917-1921 рр.) : [підрозд. 2.5] / В. О. Рум'янцев // Правова система України: історія, стан та перспективи. – [у 5 т.]. – Т. 1.: Методологічні та історикотеоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України. – Х., 2008. – С. 373-399.
17. Ефіменко Т. Г. Радянська модернізація 1920-1930-х рр. / Т. Г. Ефіменко // Укр. істор. журн. – 2002. – № 5 – С. 3-24.
18. Страхов М. М. Право України в період тоталітарнорепресивного режиму 1929-1939 рр.: [підрозд. 2.6.3.] / М. М. Страхов // Правова система України: історія, стан та перспективи. – [у 5 т.]. – Т.1.: Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України. – Х.: Право, 2008. – С. 443-455.

19. Історія конституційного законодавства України / упоряд.: В. Д. Гончаренко. – Х.: Право. 2007. – С. 102-122.
20. Михайленко П. Народний комісаріат внутрішніх справ УРСР у період Великої Вітчизняної війни (1941-1945 рр.) / П. Михайленко, В. Довбня // Міліція України: Часопис М-ва внутр. справ України. – 2005. – № 8. – С. 20-21
21. Терлюк І. Я. Історія держави і права України : навч. посіб. / І. Я. Терлюк; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – К. : Атіка, 2011.
22. Трофанчук Г. І. Історія держави та права України : навч. посіб. / Г. І. Трофанчук. – К. : Юрінком Інтер, 2011.

Додаткові:

1. Овчарик Є. В. Діяльність української міліції в роки Великої Вітчизняної війни / Є. В. Овчарик // Юрид. наука та правоохоронна діяльність : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф. молодих учених “Проблеми боротьби зі злочинністю очима майбутніх правоохоронців” (15 трав. 2006 р.). – Вип. 7. – 2006. – Д. : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2007. – С. 6-9.
2. Россихин В. В. Тюрьми для воєнопленних в роки Великої Отечества́нної війни / В. В. Россихин // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – Х. : ХНУ, 2010. – № 919 : Сер. “Право”. – Вип. 7. – С. 174-177.
3. Страхов М. М. Право України в роки Другої світової війни та в перше післявоєнне десятиліття (1939-1955 рр.) : [підрозд. 2.6.4] / М. М. Страхов // Правова система України: історія, стан та перспективи. – [у 5 т.]. – Т. 1.: Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України. – Х. : Право, 2008. – С. 455-472.
4. Гончаренко В. Декларація про державний суверенітет України (1990 р.) та її роль в історії творення незалежної Української держави / В. Гончаренко // Вісн. акад. прав. наук України. – 2010. – № 2 (61). – Х.: Право, 2010. – С. 85-95.
5. Корнеєв А. Створення Конституції України (етапи становлення) / А. Корнеєв // Вісн. Конституц. Суду України. – 2005. – № 3. – С. 53-62.
6. Саппа М. М. Національно-визвольна революція в Україні 1989-1991 рр. як продукт соціального руху з багатовекторною мережною структурою / М. М. Саппа // Вісн. Харків. нац. ун-ту внутр. справ: зб. наук. пр. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2011. – Вип. 2 (53): Спец. вип. “Незалежній Україні – 20 років”. – 61 С. 64-69.
7. Правовий звичай як джерело українського права ІХ-ХІХ ст. / за ред. І.Б. Усенка. – К., 2006.
8. Мельниченко О. Кодифікація звичаєвих норм на землях України (від найдавніших часів до кінця ХVІ ст.) / О. Мельниченко // Сучасний вимір держави та права. – Миколаїв, 2008. – С. 94-95.
9. Білецький Л. Т. Руська правда й історія її тексту / Л. Т. Білецький // Антологія укр. юрид. думки. – [у 10 т.]. – К., 2002. – Т.2: Історія держави і права України: Руська Правда. – С. 553-591.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Навчальні аудиторії, які обладнанні для проведення лекційних і семінарських занять;

2. Аудіовізуальні, технічні і комп'ютерні засоби навчання: комп'ютери, оснащені програмними пакетами: SPSSfor Windows (Statistical Packagefor Social Sciences) – пакет програм комп'ютерної обробки первинної інформації; Excelfor Windows – пакет програм для створення статистичних таблиць, діаграм, графіків, обробки первинної інформації методом середніх величин; Wordfor Windows – пакет програм для текстового форматування й ілюстрування звітів за підсумками проведених досліджень; мультимедійний проект, екран.

3. Презентації лекцій в Powerpoint.